

Bydgoszcz, 28 sierpnia 2024 r.

PM.020.64.2024r.

Pani

Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz

Minister Funduszy i Polityki Regionalnej

Szanowna Pani Minister

Konsultowana obecnie koncepcja Rozwoju Kraju 2050 (KRK 2050) przyjmuje strukturę sieci osadniczej Polski za opracowaniem: *Hierarchia funkcjonalna miast w Polsce i jej przemiany w latach 1990-2020 jako punkt wyjścia do terytorializacji polityk krajowych i regionalnych* (Sobala-Gwosdz A., Czakon P., Janas K., 2023). W mojej opinii, to błędne założenie. Opracowanie budzi wątpliwości co do poprawności metodologicznej i nie powinno być podstawą prac nad dokumentami kształtującymi długofalową politykę rozwoju.

W opracowaniu uszeregowano miasta w sposób oddający poziom ich rozwoju, ale nieodzwierciedlający ich pozycji w hierarchii funkcjonalnej miast w Polsce. Takie podejście spowodowało błędne zakwalifikowanie Bydgoszczy do kategorii ośrodków regionalnych, co jest zaniżeniem jej roli w strukturze osadniczej Polski. Hierarchię funkcjonalną polskich miast **powinno się określać poprzez identyfikację zasięgu oddziaływania ośrodka oraz analizę zależności funkcjonalnych opartych na aktualnych danych**. Niezbędna byłaby więc weryfikacja wybranych parametrów określających „metropolitalność”. Dziwi dobór wskaźników, miar centralności takich jak: liczba antykwariatów, liczba punktów sprzedaży komputerów, liczba aptek (rozmieszczenie jest limitowane odgórnie) liczba placówek usług fotograficznych, liczba firm sprzątających. Wskaźniki te nie decydują o budowaniu relacji z otoczeniem. Natomiast nie uwzględniono danych dotyczących: szpitali, spółek z udziałem kapitału zagranicznego, stopnia rozwoju przedsiębiorczości, występowania wykształconych klastrów, funkcjonowania parków przemysłowo-technologicznych, kwestii występowania instytucji bezpieczeństwa i obronności, występowania lotnisk obsługujących miasta, dostępności za pomocą dróg klasy A i S, ważnych i istotnych obiektów z zakresu sportu, które służą organizowaniu imprez rangi mistrzostw krajowych czy o zasięgu międzynarodowym.

Badanie powinno opierać się na wiarygodnych danych. Na ile pełne i rzetelne są dane pochodzące z Panoramy Firm? Nie zostały wykorzystane takie źródła jak: rejestr szkół i placówek oświatowych w Systemie Informacji Oświatowej, Kuratorium Oświaty, wojewódzkie urzędy pracy, CEIDG/KRS, wykazy Ministerstw nadzorujących instytuty badawcze, system POL-on, Krajowa Izba Doradców Podatkowych, Rejestr Pośredników Kredytowych i Instytucji Pożyczkowych prowadzony przez Komisję Nadzoru Finansowego, rejestr biegłych rewidentów, Centralny Rejestr Rzeczoznawców Majątkowych, wojewódzki inspektorat farmaceutyczny, Izba Administracji Skarbowej, Krajowa Rada Notarialna, Centralny Rejestr Geodetów Uprawnionych.

Mimo że **Bydgoszcz spełnia kryteria ośrodka ponadregionalnego** określone w opracowaniu, tj:

„Ma duże znaczenie dla rozwoju regionu szerszego niż województwo. Pełni rolę ponadregionalnego ośrodka gospodarczego, naukowego, usługowego, handlowego, kulturalnego i edukacyjnego. Metropolie ponadregionalne są najczęściej również ważnymi węzłami komunikacyjnymi na poziomie międzynarodowym.”

„Przykładowe instytucje charakterystyczne dla II rzędu: konsulaty, biura organizacji międzynarodowych, centrale instytucji finansowych, zarządy firm, jednostki badawczo-rozwojowe, uniwersytety, politechniki, uczelnie medyczne, uczelnie artystyczne, akademie muzyczne, jednostki badawczo-rozwojowe Ministerstwa Zdrowia, centra kongresowe, obiekty kultury wysokiej (teatr, opera, filharmonia, muzea narodowe, muzea sztuki współczesnej, galerie sztuki, biblioteki narodowe).”

to jej potencjał został zaniżony - nie zostało uwzględnione ponadregionalne i krajowe znaczenie miasta.

Wśród funkcji wskazujących na ponadregionalne oddziaływanie miasta, należy też wskazać:

- *funkcję naukową* – w tym szczególnie znaczenie Collegium Medicum, Akademii Muzycznej, Politechniki Bydgoskiej i Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego.
- *funkcję obronną* – w szczególności związaną z ulokowaniem w Bydgoszczy 6-ciu jednostek Paktu NATO (Centrum Szkolenia Sił Połączonych NATO, Centrum Ekspertyz Policji NATO, 3. Batalion Łączności NATO, Jednostka Integracji Sił NATO, Zespół Wspierania Teleinformatycznego NATO oraz tworzone Połączone Centrum Analiz, Szkolenia i Edukacji NATO-Ukraina), a także ze znaczeniem mających tutaj siedzibę strategicznych jednostek Wojska Polskiego,
- *funkcję medyczną* – szpitale w Bydgoszczy należą do najlepszych/najsukuteczniejszych placówek w Polsce,

- o *funkcję kulturalną* – instytucje i wydarzenia kulturalne (ranga, tradycja organizowanych wydarzeń – zwłaszcza muzycznych); w 2023 r. Bydgoszcz dołączyła do Sieci Miast Kreatywnych UNESCO w dziedzinie Muzyki,
- o *funkcję wyspecjalizowanego przemysłu* – obronnego, technologicznego, informatycznego, przetwórstwa tworzyw sztucznych itp.

Kolejną kwestią jest delimitacja obszarów funkcjonalnych miast. W przypadku Bydgoszczy **obszar funkcjonalny powinien być tożsamy z obszarem określonym w Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+** – tj. z faktycznym zasięgiem oddziaływania miasta. Objęcie badaniem obszaru funkcjonalnego Bydgoszczy o zasięgu wskazanym w strategii województwa, tj. obszaru **Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz**, z pewnością zmieniłoby wyniki badań na korzyść naszego miasta. Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o związkach metropolitalnych, Bydgoszcz wraz z jej obszarem metropolitalnym mogła wnioskować o utworzenie związku metropolitalnego. Niestety, uchylene ustawy przekreśliło te plany. Nie przekreśliło jednak wspólnych działań pod szyldem Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz (utworzonego w 2016 r.), opartych na powiązaniach funkcjonalnych i wspólnych celach rozwojowych. Jedną z podstawowych wartości Stowarzyszenia jest udostępnianie usług dla mieszkańców całego obszaru na tych samych zasadach, co mieszkańcom Bydgoszczy.

Przykłady takich działań to:

- o Realizacja instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027 jako Instytucja Pośrednicząca, w oparciu o obszar i strukturę Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz (w trakcie realizacji).
- o Opracowanie „Strategii rozwoju ponadlokalnego dla Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego 2030+” (w przygotowaniu).
- o Opracowanie „Programu Rozwoju potencjału turystycznego Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego 2030+” (zrealizowano).
- o Współpraca w zakresie wspólnego zagospodarowania odpadów (w trakcie realizacji),
- o Opracowanie Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej – SUMP Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego. Dokument określa kluczowe inwestycje wzmacniające spójność obszaru metropolitalnego (zrealizowano).
- o Rozwijanie sieci połączeń z gminami ościennymi w oparciu o miejskie autobusy wraz z wprowadzeniem Metropolitalnej Karty Uczniowskiej dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych zamieszkujących na terenie gmin Stowarzyszenia (w trakcie realizacji).
- o Wspólna obsługa ofert inwestycyjnych dla potencjalnych inwestorów oraz prowadzenie promocji gospodarczej dla całego obszaru Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz realizowana przez Bydgoską Agencję Rozwoju Regionalnego (w trakcie realizacji).

- Realizacja projektu „Wsparcie internacjonalizacji MŚP oraz promocji gospodarczej regionu na obszarze funkcjonowania Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz” – pomoc finansowa dla przedsiębiorstw w zakresie takich działań, jak udział w międzynarodowych targach i wystawach oraz związanych z nimi misjach gospodarczych, czy wyszukiwanie i dobór partnerów na rynkach docelowych (zrealizowano, w trakcie przygotowania kolejna edycja).
- Uruchomienie programu Metropolitalnej Karty Seniora 60+ upoważniającego m.in. do zniżek w dostępie do infrastruktury kulturalnej i sportowej (zrealizowano).
- Wprowadzenie oferty bezpłatnego korzystania w okresie wakacji z bydgoskich basenów przez dzieci i młodzież z całego obszaru Stowarzyszenia (w przygotowaniu).
- Funkcjonowanie aplikacji mobilnej „Metropolia Bydgoszcz”, która skupia w jednym miejscu niezbędne informacje dotyczące samorządów zrzeszonych w Stowarzyszeniu (zrealizowano).
- Utworzenie Bydgoskiej Grupy Zakupowej w zakresie zakupu nośników energii, do której należy część samorządów z terenu Stowarzyszenia Metropolia Bydgoszcz (zrealizowano).
- Przystąpienie do Stowarzyszenia Polska Sieć „Energie Cities” (zrealizowano).
- Organizacja wydarzenia Metropolia za pół ceny (zrealizowano, w przygotowaniu kolejna edycja).

Przedstawione przykłady to tylko wybrane formy współpracy samorządów tworzących Stowarzyszenie Metropolia Bydgoszcz, a zamieszkałych przez blisko 600 000 osób. Ich odzwierciedleniem jest około 200 wzajemnych umów z wielu obszarów aktywności społeczno-gospodarczej. Dobrą współpracę samorządów w ramach Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego dostrzegła Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), która zaprosiła Stowarzyszenie do realizacji projektu dotyczącego powiązań miejsko-wiejskich i przygotowania katalogu dobrych praktyk.

KRK 2050 ma fundamentalne znaczenie dla planowania rozwoju Polski. Hierarchia sieci osadniczej wskazana w KRK 2050 będzie miała m.in. konsekwencje w postaci interwencji w ramach przygotowywanej średniookresowej strategii rozwoju kraju czy w formie bezpośredniego wsparcia finansowego w ramach przyszłej „ustawy metropolitalnej”. Z uwagi na uzasadnione wątpliwości co do metodologii i metodyki opracowania pn: *Hierarchia funkcjonalna miast w Polsce i jej przemiany w latach 1990-2020 jako punkt wyjścia do terytorializacji polityk krajowych i regionalnych* uważam, że w obecnej formie nie powinno ono stanowić elementu KRK 2050.

Błędne zakwalifikowanie Bydgoszczy do grupy ośrodków regionalnych w docelowej hierarchii sieci osadniczej spowoduje wręcz spowolnienie jej rozwoju, podczas gdy - ze względu na aktualny stan rozwoju, pełnione funkcje, zasięgi wieloaspektowych oddziaływań i silne

powiązania w ramach Bydgoskiego Obszaru Funkcjonalnego, miasto wypełnia kryteria metropolii krajowej w rozumieniu KRK 2050 i tak powinno być postrzegane w hierarchii osadniczej kraju.

Jednocześnie pragnę podkreślić, że autorzy dokumentu dokonali prawidłowo identyfikacji i oceny relacji pomiędzy obydwoma miastami wojewódzkimi w województwie kujawsko-pomorskim, tj. pomiędzy Bydgoszczą i Toruniem, uznając, że są to odrębne podmioty samorządowe, pomiędzy którymi występują mało istotne powiązania funkcjonalne. Od co najmniej kilkunastu lat samorząd województwa w kolejnych strategiach rozwoju i innych dokumentach strategicznych forsuje, wbrew stanowisku Miasta Bydgoszczy, powstanie bytu prawnego obejmującego oba stołeczne miasta. Jest to działanie nie mające żadnego oparcia w rzeczywistych działaniach i potrzebach, stąd, moim zdaniem, jest działaniem skazanym na niepowodzenie. Osobiście postrzegam tego rodzaju działanie, wyłącznie jako dążenie podniesienia rangi Miasta Torunia w osadniczej sieci polskich miast. Co charakterystyczne w żadnym z dokumentów przygotowywanych i przyjmowanych przez samorząd województwa w ciągu ostatnich kilkunastu lat, a dotyczącym polityki regionalnej, nie zawarto obiektywnego, sparametryzowanego, porównania kapitałów społeczno-gospodarczych obu miast stołecznych. W porównaniu takim ujawniłyby się istotne różnice na korzyść Miasta Bydgoszczy. Ostatnim (sierpień 2024r.) przykładem unikania, a wręcz utrudniania, gromadzenia i analizowania takich danych jest negatywna opinia samorządu województwa, Powiatu Toruńskiego i Miasta Toruń na wspólną propozycję zmian w systemie statystyki państwowej, której efektem miało być lepsze monitorowanie przez Główny Urząd Statystyczny zjawisk zachodzących w obszarze obejmującym Powiaty Bydgoski i Toruński oraz Miasto Toruń i Bydgoszcz (tzw. NUTS-3). Wniosek obejmował podzielenie tego obszaru na dwie jednostki statystyczne – Bydgoszcz i Powiat Bydgoski oraz Toruń i Powiat Toruński.

Mając na względzie przywołane okoliczności wnoszę o zweryfikowanie rekomendacji wynikających z dokumentu: *Hierarchia funkcjonalna miast w Polsce i jej przemiany w latach 1990-2020 jako punkt wyjścia do terytorializacji polityk krajowych i regionalnych (Sobala-Gwosdz A., Czakon P., Janas K., 2023)* i zaliczenie Miasta Bydgoszczy w Koncepcji Rozwoju Kraju -2050 do miast – metropolii ponadregionalnych.

z rekomendacji
Michał Szybel

Do wiadomości:

1. Prezes Rady Ministrów, Donald Tusk,
2. Parlamentarzyści województwa kujawsko-pomorskiego,
3. Wojewoda Kujawsko-Pomorski, Michał Szybel